

Istoria Academiei de Științe Medicale din România*

Acad. Victor Voicu
Teodor Horvat**
Alin Burlacu***

Academia de Științe Medicale (ASM) din România reprezintă un for suprem al excelenței în cercetarea medicală și farmaceutică, o instituție de prestigiu ce reunește elitele științei medicale românești. Fondată pe principii de rigoare științifică și dedicare față de sănătatea publică, ASM a fost și rămâne un pilon esențial în progresul medicinei naționale, având un impact profund asupra dezvoltării politicilor de sănătate, formării specialiștilor și promovării inovației în domeniul medical. Prin activitatea sa susținută și prin colaborările internaționale de renume, Academia de Științe Medicale continuă să fie un simbol al cunoașterii, devotamentului și profesionalismului, punând România pe harta științei medicale mondiale.

Istoricul Academiei de Științe Medicale poate fi structurat pe trei perioade:

Prima perioadă începe cu înființarea instituției și cuprinde perioada interbelică (1935–1948). Academia de Științe Medicale (ASM) din România a fost înființată la 17 aprilie 1935, prin Legea nr. 91, votată de Camerele legiuitoare și promulgată prin Decretul Regal nr. 1076 din același an. Astfel, documentele fundamentale ale înființării, așa cum am menționat, au fost **Legea nr. 91/1935** care a stabilit cadrul legal pentru crearea ASM, definindu-i obiectivele și atribuțiile, respectiv **Decretul Regal nr. 1076/1935** prin care legea a fost promulgată oficial, consfințind înființarea academiei.

La momentul înființării, conform regulamentului, ASM avea următoarele scopuri:

- Progresul cercetărilor științifice în domeniul medicinei umane, medicinei veterinare, farma-

ciei și științelor biologice, fizico-chimice și naturale, în raport cu medicina și la dezvoltarea cât mai mult în țara noastră a cercetărilor în aceste domenii.

- Studiarea și discutarea directivelor științifice ale organizării sanitare, asistenței sociale și asigurărilor sociale, învățământului medical uman, medicinei veterinare și farmaciei și acordarea avizului pe baza concluziilor stabilite.

Pentru îndeplinirea acestor obiective, Academia de Medicină se organizează în două diviziuni ce vor colabora strâns între ele: **Diviziunea Științifică** și **Diviziunea de Organizare**, activitatea ambelor fiind în realitate bazată pe cercetări științifice.

Diviziunea Științifică efectuează cercetări de știință pură și aplicată pentru cunoașterea, prevenirea și tratamentul diferitelor cazuri de boală. Aceasta era structurată în șase secțiuni: Medicină internă și specialități de medicină internă; Chirurgie și specialități chirurgicale; Igienă și microbiologie; Științe biologice, fizico-chimice și naturale; Medicină veterinară; Farmacie.

Diviziunea de Organizare era alcătuită din două comisii permanente: Organizarea sănătății publice, asistenței și asigurărilor sociale și Învățământul medical și farmaceutic.

Lucrările celor două diviziuni erau prezentate în ședințe publice și se tipăreau în „**Buletinul Academiei de Medicină**” și în „**Presse Médicale din Paris**”. Buletinul Academiei de Medicină apărea în limba franceză, totalizând anual aproximativ o mie de pagini și era trimis în numeroase țări ale lumii, primind în schimb, în mod gratuit, 250 de reviste medicale străine.

* Comunicare susținută la Sesiunea aniversară „90 de ani de la înființarea Academiei de Științe Medicale din România” (8 mai 2025, Aula Academiei Române)

**Prof. dr., Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, București

*** Dr., asist. univ., Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, București

Prin publicația sa „**Bulletin de l'Académie de Médecine de Roumanie**”, editată de **Masson et Cie**, Academia de Medicină a făcut cunoscute în țară și peste hotare rezultatele principalelor cercetări științifice întreprinse de membrii și colaboratorii săi.

De asemenea, Academia de Medicină propunea autorităților modificări de legi sau regulamente privind organizarea sănătății publice, a asistenței sociale și a învățământului medical.

Personalitățile cu un aport important la înființarea și dezvoltarea Academiei de Medicină au fost:

Prof. dr. Constantin Angelescu (1869–1948) – primul președinte al ASM. A fost o personalitate marcantă a medicinei și educației românești în prima jumătate a secolului XX. După ce și-a finalizat studiile medicale la Paris, specializându-se în chirurgie în 1897, s-a întors în țară și a lucrat la Spitalul Brâncovenesc și ulterior la Spitalul Filantropia. În 1903, a devenit profesor și director al Clinicii Chirurgicale a Facultății de Medicină din București. A fost de asemenea președinte al Academiei de Științe din România, președinte al Ateneului Român timp de 24 de ani (15 noiembrie 1923–10 septembrie 1947) și membru de onoare al Academiei Române din 1934. Contribuțiile sale remarcabile în domeniul educației și medicinei au lăsat o amprentă durabilă asupra societății românești, fiind recunoscut pentru eforturile sale în modernizarea și dezvoltarea acestor sectoare.

Prof. dr. Daniel Danielopolu (1884–1955) – inițiatorul și principalul promotor al înființării ASM, a ocupat funcția de secretar permanent al Academiei până în 1948. A fost un medic, fiziolog și farmacolog român de renume, cu o carieră academică și științifică remarcabilă. Născut într-o familie intelectuală, tatăl său fiind profesor de drept la Universitatea din București, Danielopolu a urmat atât studii de drept, cât și de medicină, începând din anul 1900. A obținut titlul de doctor în medicină și chirurgie în 1910 la București și a devenit profesor la Facultatea de Medicină din București în 1918. În timpul Primului Război Mondial, a condus un spital destinat tratării pacienților cu tifos exantematic. În 1938, a fost ales membru de onoare al Academiei Române. Danielopolu a studiat interdependența dintre sistemul nervos somatic și cel vegetativ, a creat metoda viscerografică în medicina experimentală și clinică și a adus contribuții la patogenia și

tratamentul anginei pectorale. A fost un precursor al teoriei sistemelor biologice și al biociberneticii, promovând farmacologia nespecifică.

În această primă perioadă de evoluție, perioada în care prof. dr. Constantin Angelescu a fost președinte și prof. dr. Daniel Danielopolu a fost secretar general al Academiei de Medicină, instituția a avut mai multe activități relevante pentru dezvoltarea cercetării medicale și a politicilor de sănătate publică, precum:

1. Organizarea și structurarea Academiei prin elaborarea Regulamentului Academiei de Medicină, document ce conținea 101 articole grupate în 13 titluri, stabilind scopurile, structura organizatorică și funcționarea Academiei.

2. Cercetare medicală și promovarea științei: încurajarea cercetărilor științifice prin acordarea de sprijin material, premii și mențiuni; publicarea rezultatelor în Buletinul Academiei de Medicină, inclusiv în *Presse Médicale de Paris*; colaborarea cu laboratoare și facultăți de medicină din țară și străinătate; organizarea de conferințe medicale naționale și internaționale.

3. Rol în sănătatea publică și politici sanitare: elaborarea de rapoarte anuale asupra stării sănătății publice; studierea epidemiilor și bolilor sociale, oferind soluții pentru combaterea lor; organizarea și îmbunătățirea serviciilor de sănătate publică; contribuții la asigurările sociale de sănătate și organizarea învățământului medical.

4. Cercetări medicale originale: prof. dr. Francisc Rainer, membru al Academiei, a prezentat cercetări inovatoare despre atlanto-odontoidite-artrita deformantă, demonstrând un model interdisciplinar de studiu al bolilor; introducerea metodelor viscerografice de către prof. dr. Daniel Danielopolu pentru diagnostic și tratament.

5. Crearea unei rețele academice și internaționale: schimb de publicații cu 250 de reviste medicale străine; relații academice cu instituții științifice internaționale și participarea la congrese medicale mondiale.

Prin aceste activități, Academia de Medicină sub conducerea lui C. Angelescu și D. Danielopolu a avut un rol esențial în modernizarea medicinei românești și în integrarea cercetării medicale în politica de sănătate publică.

Cea de-a doua perioadă este cea din timpul regimului comunist.

Între anii 1948 și 1989, Academia de Științe Medicale din România a traversat o perioadă

complexă, marcată de desființare și ulterior reînființare sub regimul comunist. Astfel, în 1948, ASM a fost desființată, în contextul instaurării regimului comunist. Această măsură a făcut parte dintr-o serie de reorganizări instituționale menite să alinieze structurile academice și științifice la noile directive politice. În 1948, noul regim politic a inițiat o restructurare amplă a instituțiilor academice din România. Academia Română, Academia de Științe din România și Academia de Științe Medicale au fost desființate, iar bunurile lor au fost integrate în nou-înființata Academie a Republicii Populare Române.

Desființarea ASM a dus la întreruperea activităților sale până în 1969, când a fost reînființată de autoritățile comuniste, însă cu atribuții reduse comparativ cu cele avute la înființarea sa în 1935. Această perioadă a reprezentat o etapă dificilă pentru comunitatea medicală și științifică din România, având un impact semnificativ asupra dezvoltării cercetării și practicii medicale.

În 1969, ASM a fost reînființată prin Decretul Consiliului de Stat nr. 590. Primul președinte al ASM după reînființare a fost prof. dr. Aurel Moga, care a deținut această funcție până la decesul său în 1977. Prof. dr. Moga a fost un eminent cardiolog și a ocupat și funcția de ministru al Sănătății, între 1966 și 1969. În calitate de președinte al Academiei de Științe Medicale, Aurel Moga a fost implicat în coordonarea și promovarea cercetării științifice în domeniul medical. De asemenea, a fost membru al mai multor organizații profesionale internaționale, precum Societatea Internațională de Cardiologie și Comitetul Consultativ pentru Cercetarea Științifică Medicală al Organizației Mondiale a Sănătății (1971–1974). Secretarul general al ASM de la reînființare și până în 1989 a fost prof. dr. Emil C. Măgureanu, având un rol esențial în coordonarea și promovarea cercetării științifice medicale la nivel național. Pentru meritele sale deosebite în domeniul medical, i-a fost conferit Ordinul Meritul Sanitar prin decretul nr. 153/1971.

În perioada 1969–1989, Academia de Științe Medicale (ASM) din România a avut un rol esențial în promovarea și dezvoltarea științelor medicale, reunind personalități de seamă și desfășurând activități științifice remarcabile.

În această perioadă, ASM a desfășurat activități științifice notabile, printre care:

- Elaborarea de programe de cercetare: ASM a contribuit la dezvoltarea strategiilor naționale

în domeniul cercetării medicale și farmaceutice, având ca obiectiv îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

- Publicații științifice: ASM a publicat lucrări și buletine științifice, diseminând rezultatele cercetărilor și promovând schimbul de cunoștințe în comunitatea medicală.

- Colaborări instituționale: Academia a colaborat cu Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Cercetării, Academia Română și instituțiile de învățământ superior de medicină și farmacie, consolidând rețeaua de cercetare și educație medicală.

Cea de-a treia perioadă este perioada postdecembristă (1990–prezent), în care pot fi distinse mai multe etape:

1. Reorganizarea ASM în perioada postdecembristă (mandatul acad. Ștefan Milcu 1990–1997)

După 1990, sub conducerea academicianului Ștefan Milcu, ASM a trecut printr-un proces de reorganizare, înființând noi filiale, secții de specialitate și institute de cercetare. În 2004, prin Legea nr. 264, ASM și-a recăpătat statutul inițial din 1935, consolidându-și rolul în coordonarea cercetării medicale din România.

Au fost stabilite criterii riguroase pentru selecția membrilor titulari și corespondenți și au fost legiferate relațiile între ASM și ministerele de profil (sănătate, educație, cercetare) precum și cu instituțiile de învățământ superior. Au fost organizate conferințe și sesiuni de comunicări, a fost reînființat Buletinul ASM și au fost demarate programe de cercetare finanțate.

Au fost stabilite colaborări editoriale cu „Viața Medicală”, „Revista Română de Medicină Internă”, „Acta Endocrinologică”, etc.

Au fost înființate filiale în principalele centre universitare ale țării: Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Craiova, Târgu-Mureș și Constanța.

Au fost stabilite parteneriate cu academii medicale din Franța, Italia, Germania, Israel și Statele Unite.

Mandatul acad. Ștefan Milcu (1990–1997) reprezintă o epocă de reconstrucție, în care ASM a fost repusă pe harta academică națională și internațională. Viziunea sa umanistă, rigurozitatea științifică și angajamentul pentru interdisciplinaritate au creat premisele unei dezvoltări solide a cercetării medicale românești

în anii care au urmat. Este fără îndoială unul dintre fondatorii ASM modernă, iar activitatea sa a reprezentat o punte între tradiția precomunistă și provocările științifice ale lumii contemporane.

2. Consolidarea și modernizarea ASM în perioada posttranziție

Mandatul acad. Nicolae Cajal (1997–2004)

Perioada 1997–2004 marchează o etapă de consolidare instituțională și modernizare conceptuală a Academiei de Științe Medicale din România, sub conducerea renumitului academician Nicolae Cajal. Acest interval corespunde unui moment istoric de tranziție mai stabil pentru România, caracterizat de apropierea de structurile europene și de inițierea unor reforme sistemice în sănătate, educație și cercetare. Sub conducerea lui Nicolae Cajal, ASM a cunoscut o deschidere spre colaborări internaționale, modernizarea cercetării medicale și o întărire a identității instituționale.

Acad. Nicolae Cajal (1919–2004) a fost una dintre figurile emblematice ale științei românești și internaționale în domeniul microbiologiei și virusologiei. Discipol al prof. dr. Ștefan S. Nicolau, fondator al școlii românești de virusologie, Nicolae Cajal s-a remarcat prin contribuții excepționale în studiul infecțiilor virale, în special al hepatitelor, encefalitelor și al virusurilor oncogene. A fost membru titular al Academiei Române și președinte al Secției de științe medicale dar și membru în mai multe societăți științifice internaționale (de exemplu, Societatea Americană de Microbiologie, Societatea Franceză de Virologie, Organizația Mondială a Sănătății – ca expert permanent).

Dincolo de dimensiunea științifică, Nicolae Cajal a fost și o personalitate civică de anvergură, fiind președinte al Federației Comunităților Evreiești din România și senator în Parlamentul României în perioada 1990–1992. Această dublă ipostază – savant și umanist – l-a recomandat ca lider de tranziție în conducerea ASM, capabil să negocieze între valorile tradiționale ale cercetării și noile imperative ale integrării europene.

În această perioadă, ASM a făcut pași importanți spre conceptualizarea cercetării medicale ca pilon esențial al dezvoltării sociale: au fost elaborate direcții strategice de cercetare axate pe domenii prioritare: boli cronice netransmisibile, boli infecțioase emergente, oncologie, biotehnologie

și sănătate publică; au fost încurajate proiectele interdisciplinare și colaborările dintre institutele de cercetare și spitalele clinice universitare; a fost încurajată crearea de centre de excelență în genetică medicală, virusologie, farmacologie clinică și epidemiologie.

În anul 2000, Academiei de Științe Medicale i s-a încredințat derularea celui mai important proiect de cercetare de până atunci, proiectul VIA-SAN (prescurtarea de la Viață și sănătate). Acest proiect cu care se poate spune ca a început cercetarea medicală finanțată în România a fost coordonat de acad. Laurențiu Mircea Popescu și s-a desfășurat în perioada 2001-2005.

Acad. Nicolae Cajal a promovat o politică activă de internaționalizare a ASM: a întărit relațiile cu Organizația Mondială a Sănătății, participând la grupuri de lucru și consultanță regională; a semnat acorduri bilaterale cu academii de științe medicale din Israel, Franța, Germania, SUA, Italia și Ungaria.

Unul dintre obiectivele majore ale acestei perioade a fost revitalizarea activității editoriale: a fost modernizat „Buletinul Academiei de Științe Medicale”, devenind o publicație bilingvă (română-engleză), indexată în baze de date internaționale; au fost inițiate parteneriate editoriale cu reviste, precum „Viața Medicală”, „Romanian Journal of Virology”, „Revista Română de Bioetică”; au fost publicate volume colective și monografiile de prestigiu: *Virusurile hepatitice: noi direcții în patogeneză și tratament*, *Politici de sănătate în tranziție*, *Etică și cercetare medicală în Europa Centrală și de Est*.

ASM a fost un actor activ în reformarea sistemului sanitar, prin: elaborarea de analize și propuneri în domenii, precum: evaluarea tehnologiilor medicale, prioritizarea investițiilor în infrastructură, strategii de resurse umane în sănătate; colaborarea strânsă cu Ministerul Sănătății, CNCSIS, Parlamentul României și organisme internaționale (OMS, Banca Mondială); implicarea în campanii de informare și educație sanitară, în parteneriat cu mass-media și universitățile de medicină.

Finalul mandatului acad. Nicolae Cajal coincide cu unul dintre cele mai importante evenimente din istoria recentă a ASM: promulgarea Legii nr. 264/2004, care: reconfirmă statutul ASM ca instituție publică de interes național; asigură finanțarea de la bugetul de stat; stabilește cadrul legal pentru

coordonarea activității de cercetare medicală; reafirmă autonomia științifică și academică a ASM în raport cu autoritățile politice. În elaborarea și promovarea acestei Legi un rol important l-a avut viitorul secretar general și apoi președinte al ASM, Mircea Ifrim, în calitate de președinte al Comisiei de Sănătate din Camera Deputaților.

Mandatul acad. Nicolae Cajal, dublat de eforturile remarcabile ale secretarului general prof. dr. Mihai Zamfirescu, a fost o perioadă de reafirmare, profesionalizare și extindere a influenței Academiei de Științe Medicale. Au fost puse bazele pentru integrarea ASM în rețelele europene de cercetare, consolidându-se o identitate instituțională matură, eficientă și deschisă către viitor. Profesorul Cajal a reușit să articuleze viziunea științifică cu spiritul civic, într-o perioadă în care medicina românească căuta repere solide într-un context de transformare profundă.

3. Implementarea cadrului legal modern și relansarea strategică a ASM – mandatul prof. dr. Dan Enăchescu (2004–2006)

După recunoașterea oficială prin Legea nr. 264/2004, care a restabilit Academia de Științe Medicale din România ca instituție publică de interes național, perioada 2004–2006 a fost una de tranziție strategică, menită să pună în aplicare prevederile noii legislații și să orienteze Academia către performanță și eficiență instituțională. Conducerea acestei etape a fost încredințată prof. dr. Dan Enăchescu, un specialist cu experiență vastă în sănătate publică, management sanitar și politici de sănătate, fost consilier al ministrului Sănătății și director al Institutului Național de Sănătate Publică.

Prof. dr. Dan Enăchescu s-a remarcat ca unul dintre cei mai influenți promotori ai modernizării sistemului sanitar românesc, cu o carieră orientată către domenii precum: epidemiologie, organizare sanitară, bioetică, evaluarea serviciilor medicale și medicina comunitară. Este autor al unor lucrări importante privind reforma sanitară în România, dar și al unor documente de politici publice în colaborare cu organizații internaționale, precum OMS, Banca Mondială și UNICEF. În anii 2000, Enăchescu a avut o contribuție decisivă la formularea Planului Național de Acțiune pentru Sănătate și la integrarea obiectivelor de sănătate în strategiile naționale de dezvoltare.

Desemnarea sa în fruntea ASM a reprezentat o alegere pragmatică, menită să asigure coerența între știință, politici sanitare și administrație publică.

Principalele efecte ale aplicării Legii nr. 264/2004 în timpul mandatului lui Dan Enăchescu au fost: consacrarea ASM ca instituție publică autonomă cu finanțare de la bugetul de stat, prin Ministerul Sănătății; crearea unui cadru juridic pentru funcționarea filialelor și secțiilor științifice, cu norme clare de eligibilitate pentru membrii titulari și corespondenți; consolidarea regimului de proprietate asupra patrimoniului ASM (clădiri, arhive, biblioteci, fonduri editoriale); clarificarea atribuțiilor în evaluarea, sprijinirea și coordonarea cercetării medicale.

Sub conducerea prof. dr. Dan Enăchescu, ASM a trasat o serie de obiective prioritare: promovarea cercetării aplicate și orientate spre soluționarea problemelor de sănătate publică; lansarea de apeluri de proiecte pentru tineri cercetători și grupuri multidisciplinare; implementarea unui sistem de raportare și audit științific pentru institutele și secțiile afiliate; reprezentarea ASM în structuri consultative interministeriale, contribuind la elaborarea Planului Național de Cercetare.

ASM a fost activ implicată în procesele de aliniere la Spațiul European al Cercetării (ERA): colaborări cu Academia de Științe Medicale din Italia, Germania, Polonia; participarea în rețele tematice susținute de Comisia Europeană (programele FP6, Health Cluster Europe); reprezentare în consilii consultative OMS privind sistemele de sănătate și cercetarea în sănătate publică; organizarea în 2005 a Conferinței naționale „Cercetarea medicală în tranziție: provocări și perspective europene”, cu participare internațională. În anul 2005 a fost inițiat programul național de cercetare de excelență intitulat CEEX Sănătate, care se va desfășura până în anul 2008, sub coordonarea ASM și în continuarea programului VIASAN.

Mandatul prof. dr. Dan Enăchescu a însemnat o profesionalizare a funcționării interne a ASM: digitalizarea parțială a arhivei și inițierea bazei de date a membrilor; redefinirea procedurilor de alegere a membrilor pe criterii de excelență academică; demararea unui proiect-pilot de reformare a sistemului de *peer-review* la nivelul secțiilor.

În această perioadă a fost revitalizat „Buletinul ASM”, în format electronic; au fost

inițiate parteneriate media cu „Viața Medicală”, „Sănătatea TV”, „România Medicală”; a fost lansat proiectul „Biblioteca Științifică ASM”, pentru editarea de volume tematice cu caracter interdisciplinar.

Mandatul prof. dr. Dan Enăchescu a fost unul pivot care a transformat ASM dintr-o structură academică tradițională într-o instituție modernă, cu funcții strategice în sistemul de sănătate. Prin aplicarea Legii 264/2004, a fost realizată instituționalizarea efectivă a academiei, stabilindu-se fundamentele pentru participarea activă la rețelele europene de cercetare și pentru profesionalizarea administrației științei medicale în România.

4. Inovație, internaționalizare și recunoaștere științifică – mandatul acad. Laurențiu Mircea Popescu (2006–2011)

După implementarea cadrului legal modern care a consacrat Academia de Științe Medicale din România ca instituție publică de interes național, perioada 2006–2011 a adus o nouă viziune asupra rolului pe care cercetarea medicală trebuia să-l joace într-o societate în schimbare rapidă. Sub conducerea academicianului Laurențiu Mircea Popescu, ASM a trecut într-o etapă marcată de internaționalizare activă, inovație științifică de frontieră și dezvoltarea unei noi generații de cercetători. Această perioadă se identifică nu doar cu reorganizarea instituțională, ci și cu un salt calitativ remarcabil în ceea ce privește contribuțiile românești la cercetarea biomedicală internațională.

Acad. Laurențiu M. Popescu (1944–2015) a fost o figură de prim-plan a medicinei fundamentale românești și unul dintre cei mai respectați biologi celulari ai epocii. Profesor de histologie și biologie celulară, membru titular al Academiei Române (președinte al Secției de științe medicale), membru al Academiei Europene de Științe și Arte, precum și al prestigioaselor Academii de Medicină din Franța, acad. Laurențiu M. Popescu a fost recunoscut la nivel mondial pentru descoperirea unei noi clase celulare: telocitele.

În funcția de secretar general al ASM, prof. dr. Mihai Zamfirescu și-a continuat activitatea începută anterior, fiind un partener esențial în realizarea direcțiilor strategice propuse de acad. Laurențiu M. Popescu. După decesul acestuia în anul 2008 funcția a fost preluată de prof. dr. Eugen Pascu Ciofu, care a contribuit la fel de substanțial la realizarea aceluiași direcții.

În perioada 2007–2013 ASM a participat la elaborarea Planului Sectorial de Cercetare-Dezvoltare în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării și Consiliul Național al Cercetării Științifice din Institutele Superioare.

În acest mandat, a fost înființată Filiala București a Academiei de Științe Medicale, sub conducerea acad. Victor Voicu.

Acad. Victor Voicu, președintele Secției de științe medicale a Academiei Române, profesor de farmacologie la UMF Craiova și UMF „Carol Davila” București, a contribuit în mod esențial la dezvoltarea farmacologiei românești și a înființat specialitatea de toxicologie clinică în România. A adus contribuții importante în domeniul compușilor organofosforici și antidotismului acestora, în farmacologia radioprotectorilor chimici, în farmacologia experimentală și clinică a antihipertensivelor și antiaritmicele, psihofarmacologia psihomimeticele și drogurilor de abuz.

Sub conducerea acad. Victor Voicu, Filiala București va juca un rol important în activitatea întregii instituții, fiind cea mai numeroasă și cea mai puternică. În calitate de președinte al Filialei, acad. Victor Voicu a impus scientometria în selecția viitorilor membri corespondenți și titulari ai Academiei de Științe Medicale. Iar ca președinte al Secției de științe medicale a Academiei Române, acad. Victor Voicu a făcut în mod fericit și firesc legătura între principala instituție de consacrare a valorilor românești și sora ei mai mică din domeniul medical.

Internaționalizarea a devenit un obiectiv esențial în mandatul acad. Laurențiu M. Popescu, iar rezultatele au fost remarcabile. În 2007, a fost semnat un parteneriat strategic între România și Italia, printr-un acord oficial între ASM și Accademia Nazionale dei Lincei, una dintre cele mai vechi și respectate instituții academice din Europa. Sub egida acestui parteneriat, au fost organizate școli de vară comune, conferințe bilaterale și programe de schimb pentru cercetători în domeniul bolilor rare și al medicinei regenerative.

În anii 2007 și 2008 au fost organizate două vizite reciproce între Academia de Științe Medicale din România și Academie Nationale de Chirurgie din Franța, coordonate de acad. Irinel Popescu, din partea română și Bernard Launois, din partea franceză. În cadrul acestor vizite au avut loc sesiuni științifice comune și au fost elaborate planuri de cooperare pentru viitor.

Mandatul acad. Laurențiu M. Popescu a fost marcat și de o deschidere importantă spre formarea tinerilor cercetători. ASM a sprijinit peste o sută de mobilități internaționale pentru tineri medici și cercetători, trimiși în stagii de formare la universități de prestigiu din Tokyo, Paris, Boston, Seul și Geneva. În același timp, au fost organizate în România mai multe școli de vară internaționale, reunind studenți doctoranzi, cercetători și mentori internaționali, într-un climat de emulație științifică autentică.

Dintre tinerii cercetători care s-au remarcat în această perioadă pot fi menționați Ștefan M. Constantinescu și Ionuț Moraru.

Totodată, Academia a devenit membră a Federation of European Academies of Medicine (FEAM) și a fost reprezentată în cadrul Scientific Panel for Health al Comisiei Europene. Prin colaborări cu European Science Foundation, ASM a contribuit la elaborarea ghidurilor europene de etică pentru medicina regenerativă, participând astfel activ la configurarea standardelor internaționale în cercetarea biomedicală.

În concluzie, mandatul acad. Laurențiu M. Popescu, susținut de echilibrul administrativ și eficiența secretarilor generali prof. dr. Mihai Zamfirescu și Eugen Pascal Ciofu, a dus la o redefinire completă a profilului Academiei de Științe Medicale. Aceasta a devenit, în intervalul 2006–2011, o instituție competitivă în spațiul științific european, implicată în proiecte de vârf, promotoare a tinereilor generații și deschisă spre colaborări internaționale autentice.

5. Extinderea influenței și consolidarea excelenței medicale – mandatul acad. Irinel Popescu (2011–2019)

Perioada cuprinsă între anii 2011 și 2019 a marcat o etapă de consolidare instituțională, extindere internațională și afirmare academică deplină pentru Academia de Științe Medicale din România. Sub conducerea acad. Irinel Popescu, personalitate emblematică a medicinei românești, ASM a cunoscut o transformare profundă, caracterizată prin integrarea cercetării clinice de vârf cu politicile moderne de sănătate publică, deschiderea către tehnologiile emergente și consolidarea parteneriatelor internaționale.

Acad. Irinel Popescu, pionier al transplantului hepatic în România, a fost autorul unei viziuni

inovatoare asupra rolului cercetării medicale într-o societate modernă. Programul de transplant hepatic și programul de chirurgie robotică de la Institutul Clinic Fundeni precum și înființarea Centrului de Excelență în Medicina Translațională de la Institutul Clinic Fundeni l-au consacrat ca lider medical și cercetător. De-a lungul carierei, a publicat peste 300 de lucrări științifice, a fost membru al mai multor asociații prestigioase și academii internaționale (European Surgical Association, American Surgical Association, Academia Franceză de Chirurgie, Academia Franceză de Medicină).

Funcția de secretar general a fost exercitată de prof. dr. Mircea Ifrim, care venea după o bogată experiență în Parlamentul României precum și în lumea academică internațională.

A continuat dezvoltarea relațiilor bilaterale cu Franța. În anul 2012 a fost semnat la București un acord de parteneriat cu Academia Franceză de Medicină, iar în 2013 și 2015 au fost organizate vizite reciproce între cele două instituții, la București și Paris.

În calitate de vicepreședinte al FEAM (Federația Europeană a Academiei de Medicină), acad. Irinel Popescu a organizat la București sesiunea de primăvară a acestei prestigioase asociații unde a fost abordat, pentru prima oară în țara noastră, conceptul „One Health”. Acest concept va fi dezvoltat ulterior în România de prof. dr. Nicolae Manolescu și va căpăta o importanță deosebită.

Academia de Științe Medicale accesează în această perioadă două proiecte cu finanțare europeană: unul în valoare de 25 milioane de euro de dezvoltare a infrastructurii publice de cercetare-dezvoltare, care a fost coordonat de prof. dr. Radu Deac și prin care s-au dotat cu angiografe moderne 17 centre de cercetare clinică; au fost studiate afecțiunile vasculare cerebrale, afecțiunile coronariene și afecțiunile vasculare periferice. Cel de-al doilea proiect, în valoare de cca 5 milioane de euro a pregătit cca 3000 de cadre medicale (medici și asistenți) în domeniul transplantului de organe și țesuturi.

Implementarea celor două proiecte s-a făcut cu ajutorul Filialelor care în această perioadă au jucat un rol important în întreaga activitate a ASM. Președinții de filiale, acad. Victor Voicu-București, prof. dr. Mircea Grigorescu, Cluj-Napoca, prof. dr. Carol Stanciu, Iași, prof. dr. Margit Șerban, Timișoara, prof. dr. Radu Deac, Târgu-Mureș și prof. dr. Tudorel Ciurea, Craiova, au coordonat atât

activitatea științifică în teritoriu, cât și procesul de selecție a noilor membri.

Academia de Științe Medicale și-a asumat un rol tot mai pregnant în formularea politicilor de sănătate. A participat activ la elaborarea Strategiei Naționale de Sănătate 2014–2020, cu accent pe cercetarea clinică, medicina personalizată și infrastructura medicală. De asemenea, a contribuit la conturarea proiectului de Lege a cercetării în sănătate și a susținut implementarea metodologiilor europene privind evaluarea proiectelor medicale, în parteneriat cu ANCSI și organismele europene de cercetare.

În anul 2015, ASM a finalizat un proiect comun cu Academia Română referitor la bolile și moartea lui Eminescu. Inițial a avut loc o masă rotundă la sediul Fundației Naționale pentru Știință și Artă (FNSA), coordonată de acad. Eugen Simion și prof. Irinel Popescu, la care au participat în calitate de experți acad. Victor Voicu, toxicolog, prof. Octavian Buda, istoric al medicinei, prof. Dan Prelipceanu, psihiatru, prof. Călin Giurcăneanu, dermatovenerolog, prof. Bogdan O. Popescu, neurolog, prof. Eduard Apetrei, cardiolog, prof. Codruț Sarafoleanu, otorinolaringolog, și prof. Vladimir Beliş, medic legist. Concluziile mesei rotunde au făcut obiectul unei monografii cu titlul *Maladia lui Eminescu și maladiile imaginare ale eminescologilor* (Eugen Simion și col., Editura FNSA, 2015), reeditată ulterior în anul 2021.

În mai 2015 Academia de Științe Medicale a sărbătorit la Ateneul Român 80 de ani de la înființare, în prezența reprezentantului Casei Regale, Principesa Maria. Au transmis mesaje de apreciere la adresa instituției președintele Klaus Johannis și primul ministru Victor Ponta.

În concluzie, mandatul acad. Irinel Popescu, secondat de o echipă administrativă profesionistă și coerentă, a dus Academia de Științe Medicale într-o nouă etapă de maturitate instituțională, vizibilitate internațională și excelență aplicată. A fost o perioadă în care ASM s-a consolidat ca platformă de excelență pentru medicina translațională, cercetarea clinică, biotehnologie și politici de sănătate publică, reconfirmându-și locul în rândul celor mai importante instituții științifice din Europa Centrală și de Est.

6. Mandatele recente ale ASM (2019–prezent)

Intrarea Academiei de Științe Medicale în deceniul al treilea al secolului XXI a coincis cu

o perioadă marcată de incertitudine globală, crize sanitare fără precedent și necesitatea redefinirii unor paradigme medicale și instituționale.

Mandatul prof. dr. Mircea Ifrim (2019–2020): echilibru și continuitate

În perioada imediat premergătoare pandemiei, conducerea ASM a fost preluată de acad. Mircea Ifrim, personalitate marcantă a învățământului medical românesc, profesor de anatomie și fost decan al Facultății de Medicină din Oradea. Cu o vastă experiență managerială și academică, Ifrim a urmărit o strategie de consolidare instituțională, concentrându-se pe extinderea rețelei naționale de cercetare și pe întărirea colaborărilor academice interuniversitare. A inițiat reorganizarea activității secțiilor științifice, a promovat integrarea tinerilor cercetători și a lansat ideea unei platforme naționale de cercetare interdisciplinară în domeniul sănătății. De asemenea, a participat activ la dialogul cu autoritățile pentru stabilirea unui cadru legislativ actualizat privind statutul membrilor ASM și finanțarea proiectelor medicale. Mandatul său, deși scurt, a oferit o tranziție echilibrată și a pregătit instituția pentru provocările care urmau să apară.

Pandemia COVID-19 (2020–2022): reacție, expertiză și sprijin pentru sistemul sanitar

Debutul pandemiei de COVID-19 în martie 2020 a reprezentat pentru întreaga lume o probă de rezistență fără precedent. În România, Academia de Științe Medicale a fost una dintre primele instituții care și-au mobilizat expertiza pentru a sprijini autoritățile și sistemul sanitar. Chiar și în absența unei conduceri executive de lungă durată în acel moment, membrii titulari și corespondenți ai ASM au devenit actori-cheie în conturarea răspunsului național la criza pandemică.

ASM a constituit un grup de lucru multidisciplinar, format din epidemiologi, specialiști în boli infecțioase, virusologi, farmaciști clinicieni și experți în sănătate publică, care a elaborat și a publicat, în timp record, ghiduri practice, analize de impact și recomandări adresate Ministerului Sănătății și Comitetului Național pentru Situații de Urgență.

În paralel, ASM a sprijinit inițiativele de cercetare aplicată privind SARS-CoV-2, promovând finanțarea proiectelor ce vizau

vaccinologia, evaluarea răspunsului imun și strategiile terapeutice.

Mandatul prof. dr. Mircea Beuran (din 2023): relansare strategică și modernizare

În noiembrie 2023 la conducerea ASM a fost ales prof. dr. Mircea Beuran, chirurg de prestigiu, fost ministru al Sănătății și lider recunoscut în mediul universitar.

Viziunea lui Mircea Beuran presupune trei direcții majore: digitalizarea cercetării, formarea tinerilor cercetători și extinderea colaborărilor internaționale. Încă din primele luni ale mandatului său, a fost lansată inițiativa „ASM 4.0” – un proiect strategic destinat integrării inteligenței artificiale în analiza datelor clinice, susținerii cercetării transdisciplinare și reformării sistemului de evaluare a proiectelor prin platforme online. Totodată, a fost reluată ideea creării centrelor de excelență sub egida ASM, în domenii precum: chirurgie minim invazivă, imunoterapie oncologică, biotehnologii și neuroștiințe.

În plan internațional, au fost reactivate relațiile de parteneriat cu Academia de Medicină din Coreea de Sud, Academia de Științe din Italia, Institutul Karolinska din Suedia și Harvard Medical School, în scopul organizării de proiecte comune, schimburi de experiență și sesiuni de instruire pentru tineri medici. Academia a fost, de asemenea, invitată să participe la Summitul European al Academii de Medicină, organizat la Viena în ianuarie 2024, unde România a fost reprezentată cu o lucrare privind rolul cercetării medicale în pregătirea pentru viitoare pandemii.

Pe plan intern, ASM a început revizuirea Regulamentului de funcționare și a statutului membrilor, pentru a răspunde nevoii de transparență și eficiență. În același timp, s-au inițiat consultări cu Ministerul Sănătății pentru introducerea cercetării medicale în prioritățile Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Academia de Științe Medicale – între tradiție, reziliență și vocația excelenței

Istoria Academiei de Științe Medicale din România, întinsă pe aproape un secol, este o poveste a excelenței, a adaptării continue și a responsabilității față de sănătatea publică și progresul științific. Fondată în 1935, prin viziunea unor personalități, precum prof. dr. Constantin Angelescu și prof. dr. Daniel Danielopolu, ASM

a fost concepută ca o platformă de elită pentru cercetarea medicală românească, cu un rol activ în conturarea politicilor sanitare și în promovarea medicinei ca domeniu strategic al dezvoltării naționale.

După un parcurs promițător în perioada interbelică, Academia a fost afectată de regimul comunist, fiind desființată în 1948 și reînstituită abia în 1969, într-o formă cu atribuții restrânse. Reconfigurarea sa din anii '70 și '80, sub conducerea unor personalități precum Aurel Moga și Constantin Arseni, a permis menținerea unui nucleu de excelență științifică în pofida constrângerilor ideologice. Totuși, adevărata renaștere a ASM a avut loc după 1990, când, sub îndrumarea vizionară a academicianului Ștefan Milcu, Academia a fost reconstruită pe fundamente democratice, deschizându-se către colaborări internaționale și revitalizând cercetarea medicală românească.

Fiecare președinte al ASM din perioada postdecembristă a contribuit, în mod specific, la consolidarea instituției: Nicolae Cajal a promovat modernizarea și internaționalizarea; Dan Enăchescu a implementat cadrul legal și a profesionalizat funcționarea internă; Laurențiu M. Popescu a dus Academia în avangarda cercetării biomedicale europene prin descoperirea telocitelor și proiecte internaționale de referință; Irinel Popescu a extins rețelele de cercetare aplicată și a promovat excelența clinică și biotehnologică. În perioada recentă, sub presiunea pandemiei COVID-19, ASM a demonstrat capacitate de reacție și expertiză, implicându-se activ în sprijinirea autorităților, elaborarea de strategii și susținerea cercetării în condiții de criză.

În prezent, sub conducerea prof. dr. Mircea Beuran, Academia intră într-o nouă etapă – cea a digitalizării, transdisciplinarității și parteneriatului internațional aprofundat. Proiecte precum „ASM 4.0”, dezvoltarea centrelor de excelență, promovarea cercetării tinerilor și inițiativele de integrare în rețele globale de știință sunt doar câteva dintre direcțiile prin care ASM își reafirmă vocația și își reînnoiește misiunea în epoca medicinei personalizate, a inteligenței artificiale și a crizelor sanitare globale.

Dincolo de activitățile științifice și administrative, ceea ce definește ASM este continuitatea spiritului academic, rigoarea intelectuală și responsabilitatea față de viitorul

medicinii. Rolul său în configurarea politicilor de sănătate, în sprijinirea tinerelor generații de cercetători și în menținerea unui climat de excelență științifică este nu doar o tradiție, ci o necesitate. Privind în perspectivă, Academia de Științe Medicale trebuie să își asume rolul de lider intelectual și instituțional în redefinirea paradigmei medicale ale secolului XXI. Provocările legate de bolile emergente, schimbările climatice, demografia medicală, digitalizarea sănătății și etica cercetării impun o implicare activă, clară și bine articulată din partea unui for precum ASM. Cu o istorie prestigioasă, o rețea de cercetători de elită

și o deschidere internațională solidă, Academia este pregătită să răspundă acestor provocări.

Astfel, ASM nu este doar o instituție cu trecut remarcabil, ci o construcție vie, aflată în mișcare, mereu în dialog cu prezentul și cu viitorul. Ea continuă să fie – așa cum a fost concepută de fondatori – o instituție de vocație națională și relevanță internațională, dedicată progresului științei și sănătății publice din România.

Lucrare elaborată în cadrul Comisiei de Istorie a Medicinii a Academiei Române